

ENTISAJAN ELÄMÄÄ PEKOLASSA

Elettiin 1940-luvun loppupuoliskoa. Pekolan kylän asukkaat askartelivat omissa puuhissaan. Maataloustyöt näyttelivät suurta osaa. Lähes joka talossa oli pienetkin peltoalat viljeltynä ja jonkinmoista karjaa; lehmiä, sikoja ja kanoja. Kartanoita oli kolme; Metsänkylä, Ellilä ja Ahlbacka. Kartanot tarjosivat työtä monelle kyläläiselle. Myös Hämeenlinnassa oli työtilaisuuksia, mm. Verkatehtaalla, Faneritehtaalla ja Turkistehtaalla kävi joukko kyläläisiä ansiossa.

Liikenne oli hyvin pientä. Polkupyörä oli lähes välttämätön. Omia autoja oli harvakseltaan. Kartanoissa oli autoja ja Moosenmäessä Aku Mantilalla oli kuorma-auto, jolla ajoi maitoa Hämeenlinnan Osuusmeijeriin. Maitolaitureita oli myöhemmin joka tien, "tanhuan", päässä; Moosenmäki, Lintula, Kärjenmäki ja Keltomäki.

Linja-autoliikennettä ei sodan jälkeen heti ollut. Velj. Vekka ajoi harvoja vuoroja vain Aulangon hotellille asti. Jos mieli lähteä kaupunkiin asioille, oli käveltävä Aulangolle linja-autolle. Ajan saatossa Velj. Vekkakin laajensi reittejään ulottuen Tyrvännön kirkolle asti. Myöhemmin ajettiin vuorotunteina Tyrvääntöön Raton kautta. Syntyi käsite "tulitko Tyrvääntöläisellä vai Ratolaisella". "Työläisvuoroilla" linja-autot olivat niin täynnä, että rahastaja-Rauni huuteli matkustajille "Käytävällä eteenpäin, olkaa hyvä". Kylän nuoriso antoi Rato-linjalle oman slangi-nimen. Autoa kutsuttiin Jerikon vaunuksi. Oman leimansa liikennekulttuuriin toi Eino Kosken "sekaretku", joka ajoi Tyrvännöstä maitoa ja matkustajia. Auto oli hieman erikoinen. Hytti oli kuin katkaistu linja-auto sisältäen muutaman penkkirivin matkustajille ja lavanpätkän maitotonkille.

Mitä olisi Pekola ilman Moosenmäkeä, joka oli silloisista teistä asutuin. 600 metrin tienpätkän varrella vanhaa asutusta oli 14 talon verran. Lundahlin pitkänomainen talo purettiin Raili ja Rauni Lundahlin (nyk. Laaksonen) talon alta pois. Janne Mäen (nyk. Vuorinen) ja Tyyne ja Eemeli Lundahlin (nyk. Lundahl) talot ovat nykyisten asuintalojen sisällä. Ljunbergin vanha talo purettiin 2000-luvulla.

Kaksi sen ajan suurta rakennushanketta olivat Pekolan Työväenyhdistyksen tanssilavan ja Pekolan Iskun urheilukentän rakentaminen. Maa-alueet hankkeisiin mahdollisti Ahlbackan kartanon omistajat Ulla ja Holger Nordenswan. Urheiluseuran voimien ehtyessä siirtyi kenttä Hattulan kunnan omistukseen Ulla ja Holger Nordenswanin lahjoituksen myötä (kunnanhallituksen esitys kunnanvaltuustolle 15.11.1950). Tanssilavan avajaiset pyörähdeltiin juhannuslauantaina 24.6.1947. Urheilukenttä vihittiin käyttöön Hattulan yleisurheilumestaruuskilpailujen myötä sunnuntaina 9.9.1951.

1950-luvun taitteessa kylä laajeni nyk. Laukkumäentien ja Moosenmäentien jatkon valmistuttua. Kauppatoimintakin virisi. 1940-luvulla Kalle Lahtinen kävi kauppaa omakotitalossaan jatkaen uudessa kaupparakennuksessa Aulangontiellä. Michelsonin talossa Laukkumäentiellä kauppaa harjoittivat yksityiset ja Osuusliike Häme. Tyyne Santala toimi kauppiana Aili ja Johan Tuomisen (nyk. Nuutinen) piharakennuksessa 1960-luvulla. Myöhemmin omassa talossaan (ent. Sorvali) eläkkeelle siirtymiseensä saakka, vuoteen 1988. Hugo Salolla oli kesäkioski 1950-luvulta 1960-luvun

alkupuolelle vastapäätä tanssilavaa Osuusliike Hämeen tontilla. Pekolan Iskun kesäkioski avattiin 5.8.1962 ja ympärivuotinen Pekis-kioski toukokuussa 1988. Kioski purettiin kesäkuussa 2009.

Urheiluseura Pekolan Isku piti yllä hiihtolatuja. 1, 2, 3 ja 5 km:n lenkit olivat vuodesta vuoteen ahkerassa käytössä. Sarjahiihtoja oli talvessa muutamia ja mestaruushiihdot niiden lisäksi. Kisakeskus oli kerhohuoneella vanhan koulun yläkerrassa. Kesäisin mestaruuksista kilpailtiin yleisurheilussa, maastajuoksussa ja suunnistuksessa. Posti ja neuvolakin sijaitsivat vanhalla koululla, alakerrassa.

Onnettomuuksiakin on sattunut. 1950-luvun alkupuolella tuli tuhosi Ellilän kartanon yhden asuintaloista, mm. Korhosen perhe asui siinä. Myös kartanon Santilla oleva asuintalo tuhoutui tulipalossa 2000-luvulla. Ellilän ja Metsänkylän päärakennukset kokivat kovia tulen päästyä valloilleen. Ikäviä tapauksia olivat myöskin mm. Lintulassa Sirenin sekä Ilamossa Kujalan talojen palot.

1940- ja 50-luvun hengen mukaan palokunta-aate eli voimakasta aikaa. Hattulan V.P.K:n neljäs komppania Pekolassa oli yksi osa Hattulan pelastustoimea. Neljännen komppanian "letkuliiteri" sijaitsi Ahlbackan navetalle vievän tien ja Aulangontien risteyksessä. Lukijalle tehtävä! Mitä virkaa toimitti nykyäänkin pystyssä oleva sementtinen kuutiomainen "pytinki", joka näkyy maantieltä vähän matkan päässä ent. "letkuliiteristä" navetalle päin?

Pari loppukevennystä. Liekö nuori mies ollut matkalla humpalle tanssilavalle, olihan lauantai-ilta lähestymässä. Kun uupumus voitti, nuori mies meni Moosenmäen mutkan maitolaiturin alle lepäämään. Ohikulkijoille mies huuteli: "Laittakaa ovet kiinni, täällä vetää".

Eräs kyläläinen saapui lauantai-tansseihin sen verran liikuttuneessa tilassa, että kaverit veivät miehen soittokorokkeen alle piiloon tutumaan pois poliisin silmistä. Tuli sunnuntai ja uuden tanssit. Kaveri suori itseään pois soittokorokkeen alta tokaisten: "Näköjään tanssitkin alkavat, kun soitto noin kaikaa". "Kyllä, nää on jo toiset tanssit", viisasi kaveriporukka. Kaveri oli vedellyt unia vuorokauden.

1980-luvulla ennen Pekolan Iskun jalkapallojoukkueen kotipeliä Hämeen Sanomien urheiluseurapalstalla oli seuraavanlainen ilmoitus:

Pekolan Isku. Peli Pekolan kentällä. Kokoontuminen seuran kioskille. Kuljetus kentälle järjestetty.

Pekola 20.4.2012

Tavuja laitoi paikoilleen Matti Mantila

Valokuvat Matti Mantila

Aukusti Mantila ja hänen ensimmäinen kuorma-autonsa Chevrolet 1936

Aukusti Mantila Välikaivon mutkassa 1930-1940
luvun taitteessa

Aukusti Mantila vanhan Mantilan
portailla mummon kanssa